TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. spalio 26 d. *

Byloje C-302/05

dėl 2005 m. liepos 28 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama B. Schima ir D. Recchia, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Italijos Respubliką, atstovaujamą I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* M. Massella Ducci Teri, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: italų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai R. Schintgen, P. Kūris, J. Klučka (pranešėjas) ir G. Arestis,

generalinis advokatas M. Poiares Maduro,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Šiuo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad numačiusi, jog norint remtis teisės į nuosavybę išlaikymo sąlyga prieš trečiuosius pirkėjo kreditorius, ji turi būti patvirtinta visose vėlesnių pristatymų sąskaitose, išrašytose ankstesne data nei apskaitos dokumentuose tinkamai padarytas įrašas apie turto areštą, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 2000 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/35/EB dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose (OL L 200, p. 35) 4 straipsnio 1 dalį.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

2 Direktyva 2000/35 siekia suderinti valstybių narių teisės aktus dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose tarp įmonių ar tarp įmonių ir viešosios valdžios institucijų už atlygintiną prekių pristatymą ar paslaugų suteikimą.

3 Minėtos direktyvos 1 straipsnis numato:

„Ši direktyva taikoma visiems mokėjimams, padarytiems kaip komercinių sandorių apmokėjimas.“

4 Pagal tos pačios direktyvos 2 straipsnį:

„Šioje direktyvoje:

1) „komerciniai sandoriai“ – tai sandoriai tarp įmonių arba įmonių ir valstybės valdymo institucijų, kurių pagrindu už atlygį turi būti perduotos prekės ar suteiktos paslaugos;

<...>

3) „nuosavybės teisės išlaikymas“ – tai sutartinis susitarimas, pagal kurį pardavėjas, kol nesumokėta visa kaina išlaiko nuosavybės teisę į daiktus;

<...>“

5 Direktyvos 2000/35 4 straipsnio 1 dalis nustato:

„Valstybės narės, vadovaudamosi galiojančiomis tarptautinės privatinės teisės nustatytomis nacionalinėmis nuostatomis, numato, kad pardavėjas išlaiko nuosavybės teisę į daiktus, kol už juos sumokama visa kaina, jei pirkėjas ir pardavėjas dar prieš daiktų pristatymą aiškiai susitarė dėl teisės į nuosavybę išlaikymo sąlygos.“

6 Pagal minėtos direktyvos dvidešimt pirmą konstatuojamąją dalį:

„Pageidautina užtikrinti, kad kreditoriai, remiantis nediskriminavimo principu visoje Bendrijoje, galėtų išlaikyti nuosavybės teisę, jei teisės į nuosavybę išlaikymo sąlyga galioja pagal taikomas nacionalines nuostatas, nustatytas tarptautinės privatinės teisės.“

Nacionalinės teisės aktai

7 Pardavimas su teisės į nuosavybę išlaikymu Italijos teisėje yra reglamentuojamas Civilinio kodekso IV knygos III dalies I skyriaus 3 skirsnyje.

8 Pagal minėto kodekso 1523 straipsnį „Nuosavybės perleidimas ir rizikos“:

„Pardavimo išsimokėtinai su teisės į nuosavybę išlaikymu atveju pirkėjas tampa daikto savininku sumokėjęs paskutinę įmoką, tačiau visą riziką dėl daikto sugadinimo ar žuvimo jis prisiima nuo šio daikto gavimo dienos.“

9 To paties kodekso 1524 straipsnio 1 dalis nustato, kad prieš pirkėjo kreditorius teisės į nuosavybę išlaikymu galima remtis, tik jei prieš turto areštą parengtame dokumente apie tai padarytas įrašas. To paties straipsnio 2 ir 3 dalys nustato sąlygas, kada galima remtis teisės į nuosavybę išlaikymo sąlyga prieš trečiuosius įgijėjus, t. y. – kai parduodamų mašinų vertė yra didesnė nei 30 000 ITL (apie 16 EUR) arba kai parduodamas į viešąjį registrą įrašytas kilnojamasis turtas.

10 2002 m. spalio 9 d. Įstatyminio dekreto Nr. 231 (toliau – įstatyminis dekretas) 11 straipsnio 3 dalis numato:

„Civilinio kodekso 1523 straipsnyje numatyta teisės į nuosavybę išlaikymo sąlyga, esančia rašytinėje preliminarioje pirkimo–pardavimo sutartyje, prieš pirkėjo kreditorius galima remtis tik tuo atveju, jeigu ši sąlyga yra patvirtinta visose vėlesnių pristatymų sąskaitose, išrašytose ankstesne data nei apskaitos dokumentuose tinkamai padarytas įrašas apie turto areštą“.

Ikiteisminė procedūra

11 Komisijai buvo pateiktas skundas, kuriuo jo pateikėjas tvirtino, kad Direktyvos 2000/35 4 straipsnis į Italijos teisės aktus buvo perkeltas netinkamai. Skundo pateikėjas mano, kad įstatyminio dekreto 11 straipsnio 3 dalis įpareigoja pardavėją padengti dideles administracines išlaidas.

12 Išsiuntusi oficialų pranešimą, nurodydama Italijos Respublikai pateikti savo pastabas dėl šios nacionalinės teisės akto nuostatos minėtos direktyvos 4 straipsnio atžvilgiu, 2004 m. spalio 18 d. Komisija išsiuntė pagrįstą nuomonę, nurodydama šiai valstybei narei per du mėnesius nuo jos gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.

13 Negavusi atsakymo, Komisija nusprendė pateikti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

14 Komisija tvirtina, kad įstatyminio dekreto 11 straipsnio 3 dalis prieštarauja Direktyvos 2000/35 4 straipsnio 1 daliai ir pačiai šios direktyvos idėjai.

15 Ji mano, kad pareiga į kiekvieną sąskaitą įrašyti teisės į nuosavybės išlaikymą sąlygą tam, kad šia būtų galima remtis prieš pirkėjo kreditorius, yra papildoma sąlyga pardavėjui, kuris, pagal Direktyvą 2000/35, tam, kad išliktų daikto savininku, kol už jį sumokama visa kaina, šią sąlygą turi pasirašyti su pirkėju tik prieš minėtų daiktų perdavimą.

16 Be to, tai, kad, pagal įstatyminio dekreto 11 straipsnio 3 dalį, sąskaitų išrašymo data turi būti konkreti ir ankstesnė nei turto areštas, taip pat neatitinka Direktyvos 2000/35 4 straipsnio 1 dalies, kurioje pabrėžiamas pirkėjo ir pardavėjo aiškiai sudaryto susitarimo pirmumas.

17 Atsakydama į tai Italijos vyriausybė tvirtina, kad teisės į nuosavybės išlaikymą sąlyga yra laikytina papildoma sąlyga pirkimo–pardavimo sutartyje, kurios galiojimas ir veiksmingumas nepriklauso nuo jokios specialios sąlygos, nes vienintelė minėtos teisės į nuosavybės išlaikymą sąlygos galiojimo sąlyga yra susitarimas dėl jos sudarant pirkimo–pardavimo sutartį.

18 Įstatyminio dekreto 11 straipsnio 3 dalis buvo priimta papildant Civilinio kodekso nuostatas ir yra susijusi tik su galimybe remtis teisės į nuosavybę išlaikymo sąlyga prieš pirkėjo kreditorius, o ne prieš trečiuosius įgijėjus. Ji papildė tik Civilinio kodekso 1524 straipsnio 1 dalį. Šiuo klausimu Italijos vyriausybė nurodo, kad įstatyminio dekreto 11 straipsnio 3 dalimi padarytas pakeitimas yra susijęs tik su tam tikromis pirkimo–pardavimo sutarčių kategorijomis, konkrečiai kalbant, su pardavimu dalims, kai pristatymai gali būti išdėstyti laike, o atskirai pristatomos prekės gali būti įvertinamos individualiai ir turėti didelę ekonominę vertę. Be to, Italijos vyriausybė nurodo, kad minėta nuostata reglamentuoja tam tikras mišrias

sutartis, kurias vykdydamas pardavėjas turi išrašyti keletą taip pat laike išdėstomų sąskaitų.

19 Italijos vyriausybė mano, kad pareigos įtraukti teisės į nuosavybę išlaikymo sąlygą į vėlesnius pirminės sutarties vykdymo dokumentus tikslas yra užtikrinti teisinio saugumo principą ir trečiųjų asmenų, sukuriančių verslo santykius su daikto valdytoju, kuris nėra šio daikto savininkas, pasitikėjimą.

20 Galiausiai minėta vyriausybė nurodo Civiliniame kodekse įtvirtintą įrodinėjimo sistemą. Iš Italijos kasacinio teismo praktikos matyti, kad galima remtis visomis faktinėmis aplinkybėmis siekiant nustatyti dokumento pirmumą. Šiuo klausimu minėto teismo praktika pripažįsta, kad asmuo, prieš kurį pareiškiamas skundas, žino apie dokumentą.

21 Pastaruoju klausimu Komisija pripažįsta, kad konkreti data gali būti lengvai įrodyta, tačiau išlaiko savo kaltinimą, pagal kurį įstatyminio dekreto 11 straipsnio 3 dalyje numatytos sąlygos neatitinka Direktyvos 2000/35 4 straipsnio 1 dalies nuostatų.

Teisingumo Teismo vertinimas

22 Norint įvertinti Komisijos ieškinio pagrįstumą, reikia išnagrinėti Direktyvos 2000/35 4 straipsnio 1 dalį ir išsiaiškinti, ar ši nuostatas nedraudžia valstybės narės priimtų taisyklių dėl galimybės remtis teisės į nuosavybės išlaikymą sąlyga.

23 Pirmiausia reikia pabrėžti, kad minėta direktyva suderina ne visas su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose susijusias taisykles, nes ji nustato tik tam tikras specialias normas, skirtas kovai su tam tikrais pavėluotais mokėjimais, t. y. delspinigiai esant pavėluotam mokėjimui (3 straipsnis), teisės į nuosavybę išlaikymas (4 straipsnis) ir išieškojimo procedūros neginčytinų reikalavimų atveju (5 straipsnis).

24 Be to, ši direktyva keletu klausimų nurodo nacionalinės teisės aktų taikymą. Kaip matyti iš jos penkioliktos ir devynioliktos konstatuojamųjų dalių, taip yra įvairių realizuotinos teisės į nuosavybę priverstinio vykdymo procedūrų, sąlygų, kurioms esant toks priverstinis šios teisės vykdymas gali būti nutrauktas ar laikinai sustabdytas, ir sutarčių sudarymo būdų atveju.

25 Dėl teisės į nuosavybės išlaikymą sąlygų, dėl kurių yra daroma nuoroda į nacionalinės teisės aktus, Direktyvos 2000/35 4 straipsnio 1 dalis nustato, kad valstybės narės, vadovaudamosi galiojančiomis tarptautinės privatinės teisės nustatytomis nacionalinėmis nuostatomis, numato, jog pardavėjas išlaiko nuosavybės teisę į daiktus, kol už juos sumokama visa kaina, jei pirkėjas ir pardavėjas dar prieš prekių pristatymą aiškiai susitarė dėl teisės į nuosavybę išlaikymo sąlygos.

26 Iš šios nuostatos turinio matyti, kad ji numato teisės į nuosavybės išlaikymą sąlygos poveikį tiek pirkėjui, tiek pardavėjui, nes pastarasis gali išlaikyti nuosavybės teisę į daiktą, kol už jį sumokama visa kaina. Ši nuostata nustato ir minėtos sąlygos galiojimo sąlygą, t. y. pirkėjas ir pardavėjas dar prieš daiktų pristatymą turi aiškiai susitarti dėl teisės į nuosavybę išlaikymo sąlygos.

27 Reikia pridurti, kad Direktyvos 2000/35 4 straipsnio 1 dalyje daroma nuoroda į galiojančias tarptautinės privatinės teisės nustatytas nacionalines nuostatas skirta teisės į nuosavybės išlaikymo sąlygos galiojimo sąlygoms.

28 Iš tikrųjų pagal šią nuostatą, skaitomą kartu su Direktyvos 2000/35 dvidešimt pirma konstatuojamąja dalimi, Bendrijos teisės aktų leidėjas siekė užtikrinti, kad kreditoriai, be diskriminacijos visoje Bendrijoje, galėtų išlaikyti nuosavybės teisę, jei teisės į nuosavybę išlaikymo sąlyga galioja pagal taikomas nacionalines nuostatas, nustatytas tarptautinės privatinės teisės. Kreditorių galimybė remtis tokia sąlyga yra speciali priemonė kovojant su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose.

29 Atsižvelgiant į Direktyvos 2000/35 4 straipsnio 1 dalies formuluotę ir į šios direktyvos tikslus, iš minėtos nuostatos negalima daryti išvados, kad ji susijusi su kitomis taisyklėmis, nei tos, kurios aiškiai numato, pirma, pardavėjo ir pirkėjo teisę prieš daiktų pristatymą aiškiai susitarti dėl teisės į nuosavybę išlaikymo sąlygos ir, antra, pardavėjo galimybę išlaikyti nuosavybės teisę į daiktus, kol už juos sumokama visa kaina.

30 Todėl šioje byloje nagrinėjamos taisyklės, susijusios su galimybe remtis teisės į nuosavybę išlaikymo sąlyga prieš trečiuosius asmenis, kurių teisių nereglamentuoja Direktyva 2000/35, nustatomos tik valstybių narių nacionalinėse teisės sistemose.

31 Tokiomis aplinkybėmis numačiusi, jog norint remtis teisės į nuosavybę išlaikymo sąlyga prieš kitus pirkėjo kreditorius, ji turi būti patvirtinta visose vėlesnių

pristatymų sąskaitose, išrašytose ankstesne data nei apskaitos dokumentuose tinkamai padarytas įrašas apie turto areštą, Italijos Respublika nepažeidė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2000/35 4 straipsnio 1 dalį.

32 Taigi Komisijos ieškinį reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

33 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Italijos Respublika prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Komisija pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš Europos Bendrijų Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.